

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 34 Volume: 7 Issue: 34

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

20–30 YAŞ GRUBU BEKAR ERKEKLERİN EŞ SEÇİMİNE YÖNELİK TUTUMLARI VE EŞTEN BEKLENTİLERİNİN BAZI DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

THE DEMOGRAPHIC RESEARCH ON 20-30 YEARS OLD SINGLE MEN'S ATTITUDES OF SPOUSE SELECTION AND THEIR EXPECTATIONS FROM SPOUSES

Alaeddin KASAPKARA *

Betül KASAPKARA**

Öz

Bu araştırmanın amacı, 20–30 yaş grubuna dahil olan erkeklerin eş seçimine yönelik tutumlarının ve eşten beklentilerinin farklı değişkenler açısından betimlenmesidir. Araştırmada Tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Bir Kamu kurumunca 2013 yılı Mayıs ayı itibarıyla hizmet içi eğitime alınan 100 kişilik bekâr erkek memur grubu oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri “Kişisel Bilgi Formu” ve “Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Toplanan veriler SPSS (17,0) paket programı yardımıyla ilgili analizler yapılarak yorumlanmıştır ($p < 0.05$). Elde edilen sonuçlar çalışmaya katılan memurların eş seçim tutumlarının ve eşten beklentilerinin aylık gelir düzeyi, doğum yeri ve öğrenim düzeyi değişkenlerine göre farklılaşmadığı yaş değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eş seçimi, Memur, Eşten Beklenti.

ABSTRACT

The aim of this study is investigating through some demographic variables the 20-30 years old single men's attitudes of spouse selection and their expectations from their spouses. Scanning model has been used in the research.. The study group of the research consists of 100 single men who were recruited and given on-the-job training by a public organization in May 2013. The data are collected through the tools titled “Personal Information Form” and “Romanticism and Spouse Selection Attitude Scale”. The data are analyzed and interpreted through SPSS (17.0) programme ($p < 0.05$). The results show that 20-30 years old men's spouse selection attitudes and their expectations from spouses do not depend on monthly income, birth place or education level but tightly depend on age variable.

Keywords: Mate Choice, Civil Servant, Expectations from Peers.

GİRİŞ

Genellikle evlilikler bir seçme süreci sonucunda gerçekleşir. Eş seçiminde iki temel ilke vardır. “Benzerlik İlkesi”ne göre, sınırlı bir bireyler grubu içinde yaş, ırk, etnik köken, toplumsal sınıf, eğitim ve kişilik benzerliklerine dayanılarak seçim yapılır. Benzerlik (homogrami) ilkesi benzerlerin birbirini çektiği gerçeği üzerine kurulmuştur. Buna karşılık “Bütünlük ilkesi” eşlerin özellikle kişilik açısından farklı ve tamamlayıcı özellikleri nedeniyle seçildiğini savunur. Bu ilke karşıtların birbirini çektiği gerçeğine dayanmaktadır. Araştırmalar hangi ilkenin daha çok uygulandığını ortaya koyamamıştır. Ancak benzerlik ilkesinin daha geçerli olduğu yolunda izlenimler vardır. Bu ilkenin daha geçerli olması, böyle bir seçimin sosyo-ekonomik sınıf, din, eğitim gibi alanlarda daha az çatışmaya yol açması, özellikle evliliğin

* Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile ve Tüketici Bil. Eğit. Yüksek Lisans Öğrencisi

** Şube Müdürü, Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkifhaneleri Genel Müdürlüğü

ilk yıllarında karşılıklı toplumsallaşma sürecinin daha kolay olması nedeniyle olabilir. Ayrıca ana baba isteği ve toplumsal baskı da benzerlik ilkesi doğrultusundadır. Psikolojik gelişim, cinsel çekim ve aşk etkenleri de evliliği çağırır. Karşı cinsten, aşağı yukarı aynı yaşta, fiziksel çekiciliği olan herhangi birine karşı heyecansal uyanış aşk olarak yorumlanabilir. Evlilik kararı ise romantik bir aşka bağlı olarak alınmaz, mutlu ya da mutsuz sonuçlara katlanmayı içeren sevme kararına dayanılarak alınır.(Aytaç ve Bayram,2006: 90)

Aile evrensel bir kurum olmasına rağmen tek bir aile tanımı yapmak olanaksızdır. Toplumun en küçük ve temel birimi olan aile, ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılık gösterdiği gibi aynı ülke içinde kentten kırsal kesime, sosyal sınıflara ve ekonomik durumlara göre farklılık gösterir. Her toplumun kendine özgü bir aile biçiminin olması, ailenin tanımlanmasını zorlaştırır (Duyar, 2002: 35).

Aile, içinde bulunduğu toplumun bir birimi olarak, onun özelliklerini taşır. Toplumun değer yargılarını, gelenek ve göreneklerini, beğenilerini, inançlarını kısacası kültürünü yansıtır. Bunun yanında özel bir içyapısı ve işlevi vardır. Bu nedenle sürekli toplumla alış veriş içinde bir kuruluş olarak çalışır (Yörükoğlu, 1987: 71).

Dünyanın hiç bir yerinde ailesiz topluma rastlanmamıştır, toplumların refahı, mutluluğu ve güçlülüğü toplumu oluşturan ailelerin sağlıklı yapılarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu sağlıklı yapı ise en iyi evlilik kurumuyla sağlanabilmektedir ve aile ile ilgili kurumlara en yakın kurum olarak evlilik kurumu gelmektedir (Koçinoğlu, 1991: 44).

Evlenip yuva kurmak insan topluluklarının en belirgin özelliklerindedir (Şahinkaya, 1979). Evlilik tanım olarak; "tam ve sürekli bir hayat ortaklığı yaratmak üzere ayrı cinsiyetteki iki kişinin hukuken makbul ve geçerli birleşmesi olup, sosyal, ahlaki ve aynı zamanda hukuki bir kurumdur". Aynı cinsten olanlar arasında evlenme, Türk kamu düzenine aykırıdır. Nitekim 3444 sayılı kanunla Medeni Kanun'un 29. maddesine getirilen ekte, cinsiyet değişikliği halinde evliğin kendiliğinden sona ereceği hükmüne yer verilmiştir. İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 12. maddesi de aynı cinsten olan kişilerin yaşama ortaklığını koruma alanına dahil etmemiştir (Öztañ, 2000: 135).

Her insan evlilikten bir şeyler beklemekte ve bu da insandan insana değişmektedir. İnsanları; "evli insanlar çoğunlukta olduğu için, yalnızlıktan kurtulmak için, ekonomik güvence için, çocuk sahibi olmak için, mutlu ve iyi bir yaşam için, üstünlük ve cinsel doyum sağlamak için, evliliği ortaklık olarak gördükleri için, insanların büyük kısmı evli olduğu için, evlilik doğal bir olay olduğu için..." gibi sebepler evlenmeye zorlayan sebeplerindedir (Çaplı, 1992: 86).

Tüm dünya toplumlarında olduğu gibi Türk toplumunda da yüzlerce insan evlenmektedir. Evlenen bireylerin bazıları bilinçli, bazıları da toplumda alışılmış bir davranış olduğu için evlenmektedir. Bireyin sağlıklı evlilik yapabilmesi için öncelikle kronolojik olgunluğa erişmesi gerekir. Kronolojik olgunluğa erişmeden gerçekleştirilen evliliklerde değer yargılarının ve beklentilerin ileriki yaşlarda değiştiği; bu nedenle evlilikte uyumun sağlanamadığı görülmektedir. Kişilerin henüz zevkleri, amaçları, beklentileri, hayat felsefeleri, sosyal değerleri tam kararlılık göstermediğinden küçük yaşta yapılan evlilikler yeterince sağlıklı görülmemektedir. Türk Toplumunun yapısı gereği, evlilikler genelde bireylerin kronolojik olgunluğu dikkate alınmadan çoğu kez büyüklerin kararıyla gerçekleşmektedir (Bilen, 2004: 27).

Eş seçimi ve evlilik, bireyin yaşantısında oldukça önemli bir yer tutan ve bireyin belli bir olgunluğa erişmesi sonucunda oluşan bir olaydır. Eş seçimi yapılırken eş olacak kimsenin birçok özelliğinin eş seçimi yapan bireyin özellikleriyle karşılıklı olarak uyumlu olması ilişkilerin daha sağlıklı yürümesini sağlar. Kişilik özellikleri, genel görünüş, ekonomik imkânlar, mesleki ve sosyal statü, din ve ideolojik görüşler eş olarak seçilecek kişide aranan niteliklerden bazıları olur.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı günümüz toplumunda evlenme çağına gelmiş olan 20-30 yaş grubuna dahil erkeklerin eş seçimine ilişkin tutumlarının ve beklentilerin ne düzeyde olduğunu belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda;

“Yaş”, “Öğrenim Durumu”, “Doğum Yeri (Bölge Bağlamında)” ve “Aylık Net Gelir” değişkenlerine göre Erkeklerin Eş Seçimine Yönelik Tutumları ve Eşten Beklentileri anlamlı farklılık gösterip göstermediklerine dair soruların cevapları aranacaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli:

Araştırma betimsel bir nitelikte olduğu için tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ve hâlen var olan durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Tarama modeli daha çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak örnek ya da grup üzerinde yapılmaktadır (Karasar,2002).

Çalışma Grubu:

Araştırmanın çalışma grubunu, Bir Kamu kurumunca 2013 yılı Mayıs ayı itibarıyla hizmetiçi eğitime alınan 100 kişilik erkek memur grubu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında çalışma grubuna dâhil olanların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla dört soruluk kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu form; yaş, öğrenim durumunuz, doğum yeriniz (bölge açısından) ve aylık net geliriniz maddelerinden oluşmaktadır. Araştırmada, katılımcıların eş seçimine yönelik tutumlarını ve eşten beklentilerini belirlemek amacıyla Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından geliştirilen ve Güngör, Yılmaz ve Çelik (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlayıp geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yaptıkları “Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST)” uygulanmıştır. Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .65 olarak bulunmuştur. 32 adet sorudan oluşan Ölçeğin 1, 9, 20 ve 30. maddeleri çeldirici maddeler olup, puanlama sürecinde hesaplanmamaktadır. Ölçeğin toplamından alınabilecek en düşük puan 28, en yüksek puan ise 140'dır. Ölçekten düşük puan alınması eş seçimindeki sınırlandırıcı inanç düzeyinin düşüklüğüne, yüksek puan ise yüksekliğini ifade etmektedir.

Verilerin Analizi

Çalışmaya katılan bireyler hakkında tanımlayıcı bilgiler sağlamak amacıyla SPSS 17.0 paket programı yardımıyla çalışmada kullanılan testlere ilişkin tablolarda frekanslara, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değer gibi tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1’de çalışmaya katılan erkek memurların kişisel özelliklerine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Memurların Kişisel Özelliklerinin Frekans Dağılımı

Özellikler	f	%	Kümülatif %
Yaş	20-22	10	10
	23-25	48	48
	26-28	32	90
	29-30	100	100
Öğrenim Durumu	Lise	15	15
	Meslek Lisesi	2	17
	Meslek Yüksek Okulu	10	27
	Fakülte-Yüksek Okul	62	89
	Lisansüstü	11	100
Doğum Yeri	Karadeniz	15	15
	Maramara	1	16
	Ege	17	33
	Akdeniz	17	50
	Güneydoğu	6	56
	Doğuanadolu	12	68

	İç Anadolu	32	32	100	
Aylık Gelir (TL)	1500 ve altı		18	18	18
	1501-1750	5	5	23	
	1751-2000	68	68	91	
	2001-2250	8	8	99	
	2.251 ve üstü		1	1	100

Yukarıdaki tabloda araştırma sürecine dâhil edilen, bekâr erkek memurların farklı değişkenler açısından demografik özellikleri sunulmuştur.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Memurların Sorulara Verdikleri Cevapların Betimsel İstatistikleri

Alt Boyutlar	Sorular	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
		(f)/%	(f)/%	(f)/%	(f)/%	(f)/%
Berber yaşama						
4.	Evlilik öncesi birlikte yaşamak, mutlu evliliği sürdürülebilir şansımızı arttıracaktır.	44	21	19	12	4
12.	Evlilik öncesi birlikte yaşarsak, evliliğimizde daha mutlu olacağımıza inanıyorum.	51	20	12	14	3
19.	İlişkimizi denemenin bir yolu olarak, evlenmeden önce birlikte yaşamak bizim için iyi bir fikirdir.	54	19	11	11	5
27.	Evlenmeden önce birlikte yaşama, evliliğimizin nasıl gideceğini test etmenin iyi bir yoludur.	48	22	14	9	7
Ortalama		49,3	20,5	14	12	4,8
Yalnız ve tek Doğru						
10.	Dünyada mutlu bir evlilik yapabileceğim birçok kişi var.	19	25	34	7	15
25.	Dünyada evlenebileceğim "sadece bir ve tek" doğru insan var.	28	28	17	16	11
Ortalama		23,5	26,5	26	12	13
Aşk Yeterli						
2.	Benim için gerçek olan tek bir aşk vardır, o da evleneceğim kişiye olan aşktır.	15	7	11	25	42
3.	Birbirimize karşı hissettiğimiz sevgi, evlenmek için yeterli bir neden olmalıdır.	16	14	18	31	21
11.	Birbirimize duyduğumuz aşk, mutlu bir evlilik yürütmek için yeterli olmalıdır.	12	15	25	33	15
17.	Ruh ikizimi bulduğum zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.	48	22	14	9	7
18.	Birbirimizi sevdiğimiz sürece, evliliğe giden yolumuzda hiçbir engelin durmasına izin vermemeliyiz.	6	7	10	37	40
26.	Ancak Bir aptal, çok sevdiği biriyle evlenmekten kaçar.	21	13	25	22	19
Ortalama		20,6	14,2	18	26	20
Tam Güven						
5.	Evliliğimin iyi yürüyeceğinden kesin olarak emin olmalıyım ki, sevgilimle evlenmeyi düşünebileyim	4	8	13	37	38
13.	Evlenmeden önce iyi bir eş olacağımdan tamamen emin olmalıyım.	5	2	11	43	39
15.	Yeterince uzun süre beklersem, evleneceğim doğru kişi bir gün karşıma çıkar.	18	32	28	14	8
21.	İlişkimiz zaman içinde yeterince güçlü olduğunu ispat edinceye kadar, sevgilimle evlenmek için beklemeliyim.	8	14	22	34	22
28.	Evlenmeden önce evliliğe tamamen hazır olana kadar	5	10	19	40	26

		Ortalama	8	13,2	19	34	27
beklemeliyim.							
İdealleştirme							
6.	Sevdiğim kişi benim için tamamıyla ideal olmasa bile onunla evlenirim.	11	28	22	19	20	
14.	İlişkimizdeki her şey beni memnun etmiyorsa, sevgilimle evlenmemeliyim.	16	18	26	24	16	
22.	Evleneceğim doğru kişiyi bulabilmek benim kontrolümde olan bir şey değildir.	12	18	26	22	22	
29.	Benim ihtiyaçlarımın hepsine cevap verebileceğinden emin olmasam bile yine de sevgilimle evlenirdim.	11	23	30	21	15	
		Ortalama	12,5	21,8	26	22	18
Çaba Gösterme							
7.	Evlenecek doğru kişiyi bulma, çabadan daha çok bir şans işidir.	10	8	31	32	19	
23.	Gelecekteki eşim ve ben evlenmeden önce çok iyi bir arkadaş olmalıyız	11	19	24	29	17	
31.	Evlenmek çok çabalamadan, doğal olarak gelişen bir süreçtir.	9	15	25	29	22	
		Ortalama	10	14	27	30	19
Zıt Kutuplar							
8.	Birbirine aşırı derecede benzer olan çiftlerin ilişkileri çok sıradan ve sıkıcıdır.	21	27	30	13	9	
16.	Evlenmeye karar verdiğim zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.	14	45	13	18	10	
24.	Birçok yönden bana benzeyen biriyle evlendiğimde ilişkimiz daha güçlü olacaktır.	27	34	19	12	8	
32.	Benim kişilik özelliklerim tam tersi özelliklere sahip birisiyle evlenmeliyim.	59	26	6	4	5	
		Ortalama	30,3	33	17	12	8
Berberer yaşama							
4.	Evlilik öncesi birlikte yaşamak, mutlu evliliği sürdürebilme şansımızı arttıracaktır.	44	21	19	12	4	
12.	Evlilik öncesi birlikte yaşarsak, evliliğimizde daha mutlu olacağımıza inanıyorum.	51	20	12	14	3	
19.	İlişkimizi denemenin bir yolu olarak, evlenmeden önce birlikte yaşamak bizim için iyi bir fikirdir.	54	19	11	11	5	
27.	Evlenden önce birlikte yaşama, evliliğimizin nasıl gideceğini test etmenin iyi bir yoludur.	48	22	14	9	7	
		Ortalama	49,3	20,5	14	12	4,8
Yalnız ve tek Doğru							
10.	Dünyada mutlu bir evlilik yapabileceğim birçok kişi var.	19	25	34	7	15	
25.	Dünyada evlenebileceğim "sadece bir ve tek" doğru insan var.	28	28	17	16	11	
		Ortalama	23,5	26,5	26	12	13
Aşk Yeterli							
2.	Benim için gerçek olan tek bir aşk vardır, o da evleneceğim kişiye olan aşktır.	15	7	11	25	42	
3.	Birbirimize karşı hissettiğimiz sevgi, evlenmek için yeterli bir neden olmalıdır.	16	14	18	31	21	
11.	Birbirimize duyduğumuz aşk, mutlu bir evlilik yürütmek için yeterli olmalıdır.	12	15	25	33	15	
17.	Ruh ikizimi bulduğum zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.	48	22	14	9	7	
18.	Birbirimizi sevdiğimiz sürece, evliliğe giden yolumuzda hiçbir engelin durmasına izin vermemeliyiz.	6	7	10	37	40	
26.	Ancak Bir aptal, çok sevdiği biriyle evlenmekten kaçır.	21	13	25	22	19	
		Ortalama	20,6	14,2	18	26	20

Tam Güven

5.	Evliliğimin iyi yürüyeceğinden kesin olarak emin olmalıyım ki, sevgilimle evlenmeyi düşünebileyim	4	8	13	37	38
13.	Evlenmeden önce iyi bir eş olacağımdan tamamen emin olmalıyım.	5	2	11	43	39
15.	Yeterince uzun süre beklersem, evleneceğim doğru kişi bir gün karşıma çıkar.	18	32	28	14	8
21.	İlişkimiz zaman içinde yeterince güçlü olduğunu ispat edinceye kadar, sevgilimle evlenmek için beklemeliyim.	8	14	22	34	22
28.	Evlenmeden önce evliliğe tamamen hazır olana kadar beklemeliyim.	5	10	19	40	26
Ortalama		8	13,2	19	34	27

İdealleştirme

6.	Sevdiğim kişi benim için tamamıyla ideal olmasa bile onunla evlenirim.	11	28	22	19	20
14.	İlişkimizdeki her şey beni memnun etmiyorsa, sevgilimle evlenmemeliyim.	16	18	26	24	16
22.	Evleneceğim doğru kişiyi bulabilmek benim kontrolümde olan bir şey değildir.	12	18	26	22	22
29.	Benim ihtiyaçlarımın hepsine cevap verebileceğinden emin olmasam bile yine de sevgilimle evlenirdim.	11	23	30	21	15
Ortalama		12,5	21,8	26	22	18

Çaba Gösterme

7.	Evlenilecek doğru kişiyi bulma, çabadan daha çok bir şans işidir.	10	8	31	32	19
23.	Gelecekteki eşim ve ben evlenmeden önce çok iyi bir arkadaş olmalıyız	11	19	24	29	17
31.	Evlenmek çok çabalamadan, doğal olarak gelişen bir süreçtir.	9	15	25	29	22
Ortalama		10	14	27	30	19

Zıt Kutuplar

8.	Birbirine aşırı derecede benzer olan çiftlerin ilişkileri çok sıradan ve sıkıcıdır.	21	27	30	13	9
16.	Evlenmeye karar verdiğim zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.	14	45	13	18	10
24.	Birçok yönden bana benzeyen biriyle evlendiğimde ilişkimiz daha güçlü olacaktır.	27	34	19	12	8
32.	Benim kişilik özelliklerim tam tersi özelliklere sahip birisiyle evlenmeliyim.	59	26	6	4	5
Ortalama		30,3	33	17	12	8

Tablo 2 incelendiğinde “Beraber Yaşama” alt boyutunda yer alan 4, 12, 19 ve 27. sorulara verilen cevapların aritmetik ortalaması %49,3’ tekabül etmekte ve katılımcıların evlilik öncesi beraber yaşamayla alakalı görüşlerin yer aldığı bu kısımdaki sorulara kesin bir dille karşı çıkmakta oldukları görülmektedir. Bu boyuta Katılmıyorum cevabı veren %20,5’lik kısım birliktede ele alacak olursak %79,8’lik bir kesimin evlilik öncesi beraber yaşama ilişkin olumsuz görüş beyan ettikleri görülecektir. Ölçeğin batı toplumlarını ele alarak hazırlanmış olduğunu göz önünde bulunduracak olursak bu alt boyuttaki sorular toplumumuzdaki bakış açısını saptamamıza yardımcı olmaktadır.

Tabloda “Yalnız ve Tek Doğru” alt boyutunda yer alan 10. ve 25. sorulara verilen cevapların aritmetik ortalamaları incelendiğinde ise yüzdeler olarak dağılımlar birbirine yakınlık göstermektedir. Katılımcıların bu alt boyutta yer alan sorulara verdikleri cevaplar bize bir fikir vermekten uzak gözükmemektedir.

Tabloda “Aşk Yeterli” alt boyutunda yer alan 2, 3, 11, 17, 18. ve 26. sorulara verilen cevapların aritmetik ortalamalarına bakıldığında farklılık göze çarpmamaktadır ancak 2. ve 18. sorulara baktığımızda katılımcıların %42 ve %40 oranında Tamamen Katılıyorum cevabına ağırlıklı olarak işaretledikleri görülmektedir. Verilen bu cevaplar ışığında katılımcıların

evlenecekleri eşe karşı sevgi duyma isteklerinin varlığını ve yuvalarını bu sevgi temelinde kurma fikirlerinin ağır bastığı anlaşılmaktadır.

Tablodaki 5, 13, 15, 21. ve 28. soruların “Tam Güven” alt boyutu altında birleştiği görülmektedir. Sorulara verilen cevapların aritmetik ortalamalarına bakıldığında “Katılıyorum” şikkına %34, “Tamamen Katılıyorum” şikkına ise %27’lik bir oranda katılımcıların yönelimleri söz konusudur. Bu iki cevabın ortalamalarının toplamını bir arada ele alacak olursak %61’lik bir oran karşımıza çıkmaktadır. %61’lik kesim evlilikle ilgili karar vermede aceleci davranmaktan uzak durmakta, evlilikle ilgili kendilerini hazır hissedene kadar beklemeyi uygun görmekteyirler, özetleyecek olursak duygusal davranmaktan çok mantıklı hareket etmeyi seçmektedirler.

Tabloda “İdealleştirme” alt boyutunda yer alan 6, 14, 22. ve 29. sorulara verilen cevapların aritmetik ortalamalarına bakıldığında sorulara verilen cevapların eşit dağılım gösterdiği görülmektedir.

Tabloda “Çaba Gösterme” alt boyutunda yer alan 7, 23. ve 31. sorulara verilen cevapların aritmetik ortalamalarına bakıldığında %30’luk bir kesimin eş seçiminin çabadan çok bir şans işi olduğunu ve doğal bir süreç içerisinde gerçekleştiği görüşüne katıldıklarını bildirmektedirler.

Tabloda “Zıt Kutuplar” alt boyutunda yer alan 8, 16, 24. ve 32. sorulara verilen cevapların aritmetik ortalamaları incelendiğinde 16. ve 32. sorular ön plana çıkmaktadır. 16. soruya %45’lik bir kesim evleneceği kişiyle aynı özellikleri taşımayı kabul etmediklerini beyan etmektedir. 32. soruya ise %59’luk bir kesim “Benim kişilik özelliklerim tam tersi özelliklere sahip birisiyle evlenmeliyim” sorusuna kesinlikle katılmadığını beyan etmekte. Bu iki birbirinin zıddı olan soruya verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların çelişki içerisinde oldukları görülmektedir. Eş seçiminde farklı özellikler kuramına göre, kişilerin kendilerinden farklı özelliklere sahip olanı seçmelerinin evlilik mutluluğunu artıracığı düşünülmektedir. Bazı insanlar, kendilerinde olmayan özellikleri başkasında aramaktadır. Kişisel özellikleri yönüyle farklılıklar, konuşulan konu ve yaşantılarda çeşitlilik ve zenginlik kazandırabilecektir. (Yılmazçoban,2011: 180)

Katılımcıların eş seçimlerine ve eşten beklentilerinin yaşlarına, öğrenim durumlarına, aylık gelir düzeylerine ve doğum yerlerine göre değişip değişmediğine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Memurların eş seçimlerine ve eşten beklentilerinin yaşlarına, öğrenim durumlarına, aylık gelir düzeylerine ve doğum yerlerine göre değişip değişmediğine ilişkin ANOVA sonuçları.

Varyansın Kaynağı		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Yaş	Gruplar Arası	1357,392	3	452,464	3,078	0,031*
	Grup İçi	14257,658	97	146,986		
	Toplam	15615,05	100			
Öğrenim Durumu	Gruplar Arası	1005,571	4	251,393	1,652	0,168
	Grup İçi	14609,479	96	152,182		
	Toplam	15615,05	100			
Aylık Gelir Düzeyi	Gruplar Arası	981,75	4	245,437	1,610	0,178
	Grup İçi	14633,3	96	152,43		
	Toplam	15615,05	100			
Doğum Yeri	Gruplar Arası	1032,706	6	172,118	1,109	0,363
	Grup İçi	14582,344	94	155,131		
	Toplam	15615,05	100			

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde katılımcıların eş seçimlerine ve eşten beklentilerine ilişkin puanlarının öğrenim durumuna göre [F=1.652, p>.05], aylık gelir düzeyine göre [F=1.610, p>.05], doğum yerine göre [F=1.109, p>.05] farklılaşmadığı görülmektedir. Bir başka ifadeyle araştırma grubuna dahil olan katılımcıların eş seçimlerine ve eşten beklentilerine öğrenim durumları, aylık gelir düzeyleri ve doğum yerlerinin etki etmediği görülmektedir.

Tablo 3'teki veriler yaş değişkenine göre incelendiğinde ise [F=3.078, p<.05] anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Yaş değişkenine göre katılımcıların eş seçimleri ve eşten beklentileri farklılık göstermektedir. Tablo 4'te yaş değişkeninin ortalamaları, standart hataları, minimum ve maksimum puan aralıkları verilmiştir.

Tablo 4. Yaş Değişkenine İlişkin Puanların Betimsel İstatistikleri

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	Minimum	Maximum
20-22 Yaş	10	92,4000	9,29994	2,94090	80,00	109,00
23-25 Yaş	48	84,7708	11,78033	1,70034	55,00	113,00
26-28 Yaş	33	89,6061	12,34640	2,14923	66,00	124,00
29-30 Yaş	32	79,1000	15,19832	4,80613	47,00	102,00
Total	100	86,5446	12,49602	1,24340	47,00	124,00

Tablo 4 incelendiğinde 20–22 yaş aralığında 10 kişiyi olduğu ve sorulara verilen cevapların puanlamaların ortalamasının 92,4 çıktığı en düşük puan alan kişinin 80 en yüksek puan alan kişinin ise 109 puan aldığı görülmektedir. 23–25 yaş aralığına 48 kişinin girdiği ve aldıkları puanların ortalamasının 84,7708 olduğu katılımcılar tarafından alınan en düşük puanın 55 en yüksek puanın ise 113 olduğu görülmektedir. 26–28 yaş aralığına 33 kişinin girdiği ve aldıkları puanların ortalamalarının 89,6061 olduğu katılımcıların aldığı en düşük puanın 66 en yüksek puanın ise 124 olduğu görülmektedir. 29–30 yaş aralığına 32 kişinin girdiği ve aldıkları puanların ortalamasının 79,1 olduğu katılımcıların aldığı en düşük puanın 47 en yüksek puanın ise 102 olduğu görülmektedir.

Genel olarak ortalamalar incelendiğinde 23–25 yaş aralığıyla 26–28 yaş aralığına giren katılımcıların puanlarında farklılık olmadığı birbirlerine yakın değerler aldıkları görülmektedir. Yani bu iki yaş aralığındaki kişilerin eş seçimine ve eşten beklentilerine ilişkin görüşleri benzerlik göstermektedir. 20–22 yaş grubuna dâhil olanların ortalamaları ile 29–30 yaş grubuna dâhil olanların ortalamaları karşılaştırıldığında ise farklılık göze çarpacaktır. Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeğinin puanlanması neticesinde düşük puan ortalamasına sahip olunması eş seçiminde sınırlandırıcı inanç düzeylerinin düşüklüğüne, yüksek puan aralığı ise sınırlandırıcı inanç düzeylerinin yüksekliğine işaret etmektedir. 29–30 yaş grubuna dâhil olan katılımcıların puanlarının aritmetik ortalamaları 79,1'le en düşük seviyeyi göstermektedir. 20–22 yaş grubuna dâhil olan bireylerin puanlarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde ise 92,4'le en yüksek puan ortalamasına sahip olduklarını göstermektedir. Bu sonuçlar ışığında diyebiliriz ki katılımcılar 20–22 yaşlarında iken eş seçimine ilişkin görüşlerinde kendilerini sınırlandırdıklarını, 29–30 yaşlarında iken ise bu sınırların büyük oranda ortadan kaldırdıkları sonucuna ulaşabilmekteyiz.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Genç yetişkinlik dönemi literatürde eş seçimi, eşle birlikte yaşamayı öğrenme, bir aile kurma, çocuk yetiştirme, bir evin işlerini yürütme, yurttaşlık sorumluluğunu üstlenme ve yaşamda meydana gelebilecek değişimlere uyum sağlama şeklinde nitelendirilmektedir (Onur, 2003; Scott, 2009). Ülkemiz, genç nüfus oranının yüksek olduğu ülkeler arasında yer almaktadır.

TÜİK Aralık 2010 yılı verilerine göre nüfusun yarısı 29 yaşın altında olduğu belirtilmiştir. (TÜİK, 2010) Evlilik aşamasının güçlü birer adayları olarak seçilen katılımcılara yönelik yapılan bu araştırma neticesinde 20–30 yaş grubu bekâr memur erkeklerin eş seçimlerine ilişkin tutumları ve eşten beklentileri öğrenim durumları, gelir düzeyleri ve doğum yerlerine göre değişmediğini göstermiştir. Yaş değişkeni irdelendiğinde ise 20–22 yaşındaki erkeklerle 29–30 yaş grubundaki erkeklerin almış olduğu puanlar arasında anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığı görülmüştür. Küçük yaş grubundaki katılımcıların eş seçiminde daha fazla kıstas ortaya koymaları nedeniyle yapılan evliliklerde aranılan kıstasların sağlanamaması durumunda boşanma olaylarının sıklığı neticesini vermektedir. Üst yaş grubuna dâhil olan katılımcılar da ise eşte aranılan kıstasların asgari düzeye çekildiği aile kurma yolunda ortaya çıkması muhtemel problemleri bertaraf etme güdümünde olduklarını göstermektedir.

Kalmijn, De Graaf ve Poortman, 2004; Arıkan, 1996, evlenme yaşı düştükçe kişilerin eş tercihlerinde hata yapma olasılığının artacağı, eşlerin ailelerinin evlenme yaşının düşüşü ile birlikte eşlerin evliliklerine olumsuz etkilerinin artacağı, eşlerin maddi, sosyal ve iş imkânları bakımından evlenme yaşları düştükçe olanaklarının azalacağı düşünüldüğünde, ilk evlenme yaşının düşüklüğünün evlilik uyumu üzerinde negatif, yaşın artışının olumlu bir etkisinin olduğu görülmekte olduğu sonucuna ulaşmış olmaları bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Bacanlı, (2002) eşlerde istenen özellik ve tercihlerin neler olabileceğini incelemiştir. Bu araştırma örneğinde, bekâr kız ve erkeklerin eşlerinde aradıkları bazı özellikler sorulmuştur. Değişik özellikler yönüyle kız ve erkek öğrencilerin verdikleri cevaplar, yaşanan şehre göre farklılık göstermiştir. Bu durum bizim çalışmamızla tutarlık göstermemektedir.

KAYNAKÇA

- AYTAÇ, S., BAYRAM, N. Üniversite Gençliğinin İş ve Eş Seçiminde Etkin Kriterlerin Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) ile Analizi, <http://www.isguc.org/isvees.htm>, Son Erişim 06.02.2006
- BACANLI, Hasan (2002). Psikolojik Kavram Analizleri, Ankara: Nobel Yayınları.
- BİLEN, Mürüvvet. (2004). Sağlıklı İnsan İlişkileri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- ÇAPLI, Orhan. (1992). Evlenmeye Hazır Mısınız?, Ankara: Bilgi Yayınevi. (1. Basım).
- COBB, N.P., LARSON, J.H. ve WATSON, W.L. (2003). Development of the attitudes about romance and mate selection scale *Family Relations*, 52, 222–231
- DUYAR, Tuğba. (2002). Evlilik Ve Kadının Yabancılaşması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- GÜNGÖR, H. Cihan., YILMAZ, Müge. ve BALCI Çelik, Seher. (2011). “Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeğinin Uyarlanması Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması”, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, S. 4(36), s. 180–190.
- KARASAR, Niyazi (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KOÇİNOĞLU, H. (1991). Sosyo Ekonomik Düzeyi Farklı Ailelerin Evlilik Konusundaki Bilgi Tutum ve Tavırlarının Saptanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ONUR, B. (2003). Gelişim Psikolojisi: Yetkinlik, Yaşlılık, Ölüm, Ankara: İmge Kitabevi, 6. Baskı.
- ÖZTAN, B. (2000). Aile Hukuku, Ankara: Turan Kitabevi.
- ŞAHİNKAYA, R. (1979). Psiko-Sosyal Yönleriyle Aile, Ankara.: Kardeş Basımevi. (3.Basım).
- TÜİK, (2010). 22 Ekim 2011 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/> adresinden erişildi.
- YÖRÜKOĞLU, A. (1987). Gençlik Çağı, İstanbul: Özgür Yayınları.
- YILMAZÇOBAN, M.A. (2011). “Evlilikte Çiftleri Etkileyen Unsurlar ve Arkadaşlık İlkeleri”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 1, s. 178–195.